

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Klinik

Klinisk Genetik

Specialitet

2022-10-24 – 2022-10-25

Datum

Göteborg

Ort

Magnus Nordenskjold och Emma Tham

Inspektörer

Styrkor

- Bred och omfattande klinisk verksamhet inom alla delar av ämnet Klinisk genetik
- Stor läkarstab med hög klinisk och vetenskaplig kompetens
- Nära kontakt mellan den laborativa och mottagnings-verksamheten
- Välstrukturerad ST-utbildning och handledning
- ST-läkarna upplever goda möjligheter till handledning i praktiska frågor, lätt att fråga
- ST-läkarna har goda möjligheter att delta i undervisning under handledning
- ST-läkarna får möjlighet att axla rollen som experter kring olika kliniska frågeställningar
- ST-handledningen prioriteras
- Valfungerande klinikledning som är starkt engagerad i ST utbildningen och klinikens utveckling
- Verksamheten drar nytta av omorganisationen där ansvaret för flera olika avancerade genomikanalyser läggs under ett gemensamt centrum vilket också kan gynna ST-utbildningen

Svagheter

- Ett viktigt verksamhetsområde inom klinisk genetik ligger under klinisk kemi (hematologisk genetik)
- Verksamheten har begränsade möjligheter att fullfölja relevanta utredningar av organisatoriska skäl. Således föreslår klinisk genetiks läkare syndromutredningar, men beslut att utföra dessa ligger på andra kliniker som inte alltid genomför relevant diagnostik. Detta innebär en patientrisk och försämrar ST-utbildningen
- Under perioder hinner inte ST-läkarna vara med på alla relevanta ronder pga för stor arbetsbelastning som dagjour
- Cytogenetiken riskerar att få en undanskymd roll i verksamheten delvis pga att den har flyttats till annan lokal

Förbättringspotential

- Tydligare direktiv från klinikledningen behövs om möjligheten att gå kurser och ta del av andra utbildningsinsatser inklusive utomlands
- Tydligare struktur kring hur ST-läkarna skall tillgodogöra sig kunskaper om NGS och varianttolkning
- Tydligare direktiv om att ST-läkarna får prioritera relevanta ronder och lämna över arbete efter dagens slut
- Ökad integration mellan ST-läkare och sjukhusgenetiker
- ST-utbildningen skulle förbättras om ST-läkarna kunde ägna mindre tid åt att administrera färdiga "skickeprovssvar" och i stället fick mer tid att tolka analyser som utförts in house
- Klinisk genetik och därmed ST-utbildningen skulle förbättras om verksamheten hade ett starkare mandat att genomföra relevanta genetiska utredningar

STRUKTUR

A Verksamheten

Klinisk Genetik på Sahlgrenska har goda förutsättningar att bedriva ST i Klinisk genetik genom att de har en bra balans i bemanningen med bra tillgång till specialister och handledare; en bred mottagning som täcker in alla relevanta patientkategorier samt en omfattande laboratorieverksamhet som uppfyller alla delar av målbeskrivningen. Dessutom finns en välutvecklad forskningskompetens med möjlighet för ST att forska.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Vid kliniken finns c:a 20 läkare varav tre är ST och två vik-ül. Flera av specialistläkarna har även genomfört specialistutbildning i annan relevant specialitet. Tillgången på utbildade handledare är därmed god. Nästan alla läkare bedriver även aktiv forskning om genetiska sjukdomar. Verksamheten har därmed en bred kompetens inom Klinisk genetik och goda förutsättningar att bedriva en fullgod ST-utbildning.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Det finns ändamålsenliga lokaler där alla ST har tillgång till en arbetsplats och dator samt tillgång till vetenskaplig litteratur och databaser

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.

Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.

B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.

D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att bedriva ST utbildning av hög kvalitet. Det finns skriftliga riktlinjer för hur ST-läkarna skall uppnå målbeskrivningens krav. Alla ST-läkare samt vikarierande underläkare har en utbildningsplan som utgår från ST-utbildningens mål och som uppdateras regelbundet. Studierektorn har tagit fram ett introduktionsprogram för ST-läkarna och sitter med i FoUUI-rådet som är rådgivande till verksamhetschefen samt bjuds in till ledningsgruppsmöten om ST frågor berörs.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Det finns god tillgång till handledare inom alla delmoment i utbildningen. Handledarna har årliga ST-kollegier som dokumenteras. Kollegiet föregås av individuell bedömning av samtliga ST-läkare. Det finns skriftliga instruktioner för handledningens upplägg och riktlinjer för hur eventuella problem skall hanteras.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

ST-läkarna har i sina studieplaner relevanta kurser och de har goda möjligheter att genomföra dem. Eftersom det är ganska få läkare under ST-utbildning i Sverige kommer vissa kurser som väljs att vara riktade till andra specialiteter. Dessutom är det nödvändigt att genomföra vissa specifika kurser i annat land eftersom de inte ges i Sverige och ST-läkarna har goda möjligheter att gå relevanta kurser utomlands. Det finns även internutbildningar samt formell behörighetsutbildning. Utöver kurser deltar ST-läkarna aktivt i GU grundutbildningar som lärare. ST-läkarna bedriver dessutom egen bokklubb tillsammans med sjukhusgenetiker. Det finns inte schemalagd förberedelsestid vilket kan bli ett problem.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Det finns en stark forskningsmiljö där verksamhetschefen har systematiskt drivit utvecklingen av forskning på kliniken. Idag finns två professorer, tre docenter, 4 disputerade läkare och 7 doktorander/blivande doktorander. Således finns god tillgång till disputerade handledare och ST-läkare både uppmuntras påbörja forskning och ges ekonomiska förutsättningar att forska. ST-läkare deltar i diskussioner om vetenskaplig litteratur på läkarmöten. Där diskuteras även etiska frågor under ledning av en psykolog samt patientsäkerhetsfrågor och diskussion kring rapporterade avvikelser.

Det finns skriftliga rutiner för kvalitetsarbete som utförs under handledning.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkarna får i sin roll som dagjour ansvar att vara första linjens kontakt med externa konsultationer. De får dessutom delta aktivt i expertkonferenser vilket ger dem träning i att ta ansvar för ett diagnostikområde. En viktig del i kommunikationen är genetisk vägledning som de genomför mycket och med upprepade sit-ins. ST-läkarna deltar aktivt som lärare på läkarlinjen och för andra personalkategorier och andra specialiteter.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.